

УДК 338.2

Сачук А.С. студентка спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

Науковий керівник: Чернобаєв В.В., доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІК

Досвід повоєнної відбудови таких країн як Німеччина, Японія, Південна Корея, Боснія і Герцеговина, Сінгапур може бути корисним при плануванні та реалізації відновлення України після перемоги. Ці держави показали різні підходи до відновлення інфраструктури Використання, реформування економіки, залучення іноземних інвестицій та створення умов для стабільного розвитку [1].

Боснія і Герцеговина. Експерти називають обсяги фінансових втрат Боснії і Герцеговини в війні безпрецедентними з часів Другої світової. Загальний збиток від воєнних дій склав близько 200 млрд доларів США. На момент завершення війни у 1995, порівняно з 1991 роком, населення БіГ зменшилося на 23%, промислове виробництво впало на 90%, рівень безробіття також прирівнювався до 90%. ВВП на душу населення впав з 1 900 доларів США в 1991 році до приблизно 500 по завершенню війни. Війна зруйнувала 35% доріг в країні і 40% мостів [2]. Військових дії завдали суттєвих збитків економічній і соціальній інфраструктурі країни, наслідки яких відчуваються вже десятиліттям, населення залишилося критично низьким, а реалізація великих проектів була затягнута після завершення конфлікту.

Таблиця 1 (висновок з джерела 2)

Аналіз стратегій міжнародної допомоги та внутрішніх реформ для відновлення та розвитку інфраструктури і демократії

Стратегії	Реалізація
Міжнародна фінансова допомога (Світовий банк, ЄБРР) для відновлення інфраструктури	Міжнародна допомога забезпечила фінансування інфраструктурних проектів, таких як дороги та енергомережі. Проте її ефективність була обмежена через корупцію та слабе управління на місцевому рівні.
Створення стабільної демократії та єдиної економічної моделі	Через етнічні конфлікти політична система залишилася нестабільною, що ускладнювало впровадження реформ. Це також спонукало економічне зростання та інтеграцію в європейські структури.
Інтеграція в європейські структури	Внутрішні поолітичні розбіжності між винятковими етнічними групами перешкодили прогресу в інтеграції до ЄС та створенні єдиної економічної політики.

Сінгапур зміг досягти значного економічного розвитку в післявоєнний період завдяки впровадженню низки унікальних стратегічних політик. По-перше, Сінгапур створив сприятливий інвестиційний клімат, знизивши податки, запровадивши легкі умови для відкриття бізнесу та спростивши бюрократичні процедури. Країна пропонує низку стимулів для іноземних інвесторів, включаючи пільги та підтримку для відкриття бізнесу, що відображено в її рейтингах економічної свободи та ведення бізнесу.

Уряд Сінгапуру приділяє увагу освіті та розвитку навичок своєї робочої сили. Він має широку програму професійного навчання, щоб гарантувати, що його громадяни володіють сучасними навичками та здатні відповідати вимогам світового ринку праці.

Сінгапур також інвестує значні кошти у високотехнологічні сектори, такі як електроніка, ІТ та біотехнології. Сьогодні Сінгапур є одним з провідних світових фінансових і торговельних центрів та взірцем швидкого розвитку завдяки подальшим економічним і соціальним реформам.

Таблиця 2 (висновок з джерел 1, 3, 4)

Ключові напрями розвитку: освіта, інфраструктура, технології, торгівля, інвестиції та антикорупційні заходи

Категорії	Деталі
Освіта та кадри	Створення університетів, розвиток наукових досліджень, залучення іноземних спеціалістів для трансферу технологій.
Містобудування та інфраструктура	Розвиток технологій «розумне місто», будівництво житлових комплексів, транспортних систем, аеропортів та інших інфраструктурних об'єктів.
Високотехнологічні галузі	Розвиток електроніки, біотехнологій, фармацевтики, фінансових послуг, інноваційні продукти для глобального ринку.
Зовнішня торгівля	Торговельні угоди, просування експорту, зовнішній ринок як ключове джерело доходів.
Оподаткування та інвестиції	Низькі податкові ставки (17%), податкові пільги, угоди про внесення подвійного оподаткування, «Global Investor Program» для залучення іноземних інвесторів.
Антикорупційна політика	Незалежні антикорупційні органи (CPIB, PSC), суворе законодавство, прозорість, висока оплата чиновників, жорсткі покарання, конфіскація активів, дискваліфікація.

Досвід Сінгапуру може бути корисним для України, зокрема, через інвестиції в освіту, технології та інновації, а також підвищення якості інфраструктури.

Крім того, Україна може навчитися на прикладі Сінгапуру створювати спеціальні економічні зони та індустріальні парки, які залучає іноземний капітал і підтримують розвиток місцевого бізнесу. Такі СЕЗ можуть стати центрами інновацій та виробництва, сприяти збільшенню експорту та створенню нових робочих місць. Важливо також підтримувати малі та середні підприємства шляхом спрощення регуляторних норм та забезпечення доступу до фінансування, що зміцнить економіку України та зробить її більш конкурентоспроможною на світових ринках.

Південна Корея. Стрімкий економічний розвиток Південної Кореї, відомий як «Економічне диво річки Ханган», є прикладом успішної індустріалізації, технологічного розвитку та експорту. Досвід Відбудови економіки та інфраструктури після Корейської війни (1950-1953 рр.) становить особливий інтерес для цього дослідження. Південнокорейське економічне диво базується на державній підтримці ключових галузей, значних інвестиціях в освіту та наукові дослідження, а також розвитку великих підприємств, які стали рушієм економічного зростання. Південна Корея зробила ставку на експортну орієнтацію своєї економіки, виробляючи конкурентоспроможну продукцію для світового ринку. Такий підхід дозволив Південній Кореї забезпечити стабільне зростання ВВП, підвищити рівень життя та зміцнити свої позиції серед найбільших економік Азії.

Україна може скористатися досвідом Кореї у розвитку інфраструктури, що може прискорити економічне зростання.

Таблиця 3 (висновок з джерел 1. 5.6)
Стратегії економічного розвитку та їх вплив на інфраструктуру, людський капітал і бізнес-середовище

Стратегії та заходи	Реалізація та вплив
Відбудова інфраструктури	Відновлення міст, доріг, мостів, залізничних шляхів вимагало значних ресурсів та міжнародної допомоги.
Експортно-орієнтована стратегія	Зосередження на високоякісних товарах для експорту та сприятливі умови для бізнесу стимулювали економічне зростання.
Інвестиції в освіту та людський капітал	Створення спеціалізованих навчальних закладів, інженерних програм, що сприяло технологічному прогресу та виявили кваліфікованих фахівців.
Залучення іноземних інвестицій та технологій	Створення спеціальних економічних зон зі зниженими податковими ставками та спрощеними умовами сприяло приходу міжнародних компаній та розвитку технологічних секторів.
Податкова реформа	Зниження податкових ставок для бізнесу, впровадження ПДВ у 1977 році, податкові пільги для залучення капіталу та стимулювання технологічних галузей.
Державне регулювання та планування	Держава продовжувала важливу роль у стратегічному плануванні, контролю за банківською системою та наданні технічної й фінансової підтримки підприємствам інноваційного розвитку.

Інвестиції в освіту та інновації допоможуть підготувати кваліфіковану робочу силу та розвинути технології для підвищення конкурентоспроможності. Зниження податкового навантаження та податкові пільги створюють стимули для залучення інвесторів та капіталу. Україні також варто звернути увагу на розвиток стратегічних галузей, таких як промисловість, ІТ-сектор та сільськогосподарство, що допоможе диверсифікувати економіку та забезпечити стаке зростання. Зосередження на експорті продукції з високою доданою вартістю зміцнить економічні позиції України на міжнародному ринку та сприятиме довгостроковому економічному розвитку.

Список використаних джерел:

1. Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. URL:<https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-03-06/2022-6-03-06>
2. Післявоєнна відбудова Боснії і Герцеговини. URL:<https://dc.org.ua/news/reconstruction-bosnia>
3. The Global Investor Programme (GIP). URL:<https://www.edb.gov.sg/en/how-we-help/global-investor-programme.html>
4. Протидія корупції в Сінгапурі – один з найкращих прикладів системної роботи, спрямованої на подолання корупції.com1.org.ua.14 Серпня, 2016. URL:<https://com1.org.ua/borba-z-korupciyeyu-v-singapuri-recept-uspixu/>
5. Корея: відновлення повоєнної економіки. Амелін А. URL:<https://uifuture.org/publications/koreya-vidnovlennya-povoyennoyi-ekonomiky/>
6. Дослідження практик відновлення країн після руйнації: Південна Корея. Мигал М.URL:<https://iaa.org.ua/articles/doslidzhennya-praktyk-vidnovlennya-krayin-pislya-rujnacziyi-pivden-na-koreya/>